

ייצג פון פריי

תולדות | עיונים | הערות

התחזקות | התעוררות | מכתבים

בעניני רביה"ק מברסלב זי"ע

מכתבי מוהרנ"ת - עלים לתרופה, עם מכתבים חדשים והוספות מכת"י
ביאורים וצינונים, הערות והארות

פרשת נצוי
שנת תשע"ד

אז בביתו, ועם כל כתבי תורתו הנמצאים בביתו [כי בתוך המסירה היתה שיש לו דפוס בביתו בלי רשיון של המלכות – טובות זכרונות], וכן עשה השר הנ"ל. ויקראו אנשי חיל ויסבב את בית מוהרנ"ת באופן שלא יהיה יכולת להמלט משם אפילו איש אחד, וגם חתם בחותמו את פתח בית עליותו שנמצא שם כתבי תורתו.

והנה מחמת אשר את האנשים תושבי עיר ברסלב לא חפצו לאסור בתפיסה, כי עיקר מה שיכלו למסור היה על אנשים מעיירות אחרות, על כן העמידו איש אחד על הפתח שיאמר ויראה בעצבעו להאנשי חיל להאנשי חיל מי מעיירות אחרות לתפסם בתפיסה, ומי מאנשי עיר ברסלב שלא לתפסם, ויקחו האנשי חיל את האנשים שבאו מעיירות אחרות ויוליכו אותם להתפיסה, ואת מוהרנ"ת בעצמו לא לקחו אותו אז להתפיסה, כי דמו בנפשם שבוודאי לא יברח, על כן הניחוהו ולא תפשוהו.

והנה במוצאי שבת כשהלכו האנשי חיל מבית מוהרנ"ת נכנסו עוד הפעם אנשי עיר ברסלב למוהרנ"ת. וימצאו אותו יושב בדביקות נפלאה, וחזר לעצמו כמה פעמים את המשנה (אבות פ"ד מ"ב) הילודים למות והמתים להחיות לידע ולהודיע שהוא וכו'. והרבה לחזור את המשנה הזאת בהרגשה עצומה כמה פעמים בהתלהבות גדולה מאד. אחר כך כששב לדעתו אמר לאנשיו כי באשר נשכח משר העיר לחתום הפתח השני שיש במרפסת שלפני עלייתו החוצה. לזאת יעמדו סולם תיכף בלילה להמפרסת לעלות על העליה, שיוציאו משם כל כתבי תורתו. וכן עשו, ויקחו משם כל כתבי תורתו, רק נשכח מהם תיבה קטנה שיפלאד במקום מוצנע, שהיה שם גם כן קצת כתבים, ונלקחו אחר כך ליד הגויים.

בהספר הנאבד היה כרך על שמונה נושאים בתחילת יורה דעה מהלכות טריפות ועד הלכות דגים. וכתב מוהרנ"ת ז"ל בליקוטי הלכות סוף הל' שחיטה (ה"ה) ז"ל: ועיין השייך לזה בדרך כ"ף. אך בעוה"ר נאבד לחלוטין בעת הרעש והמחלוקת שהיה בשנת תקצ"ה לפ"ק. התחלת ספר הזה ליקוטי הלכות על התחלת היורה דעה שהוא מהלכות שחיטה עד הלכות דגים, כבר היה כתוב אצלי ת"ל (היינו בדרך כ' ה"ל). אך בשעת הרדיפה שרדפו אותי ואת כולנו מאד, ומסרו אותי וכו', כמפורסם וכמבואר אצלינו בכתב מעט מזה, אז נאבד הכרך כ"ף הנ"ל שהיה כתוב שם החידושים על התחלת היו"ד עד הל' דגים. השם יתברך ברחמי ישיב כל האבידות בגשמיות ורחניות, וישקיט מאתנו המחלוקת שחולקים עדיין עלינו בחנם על לא דבר, עד אשר רבו משערות ראשינו שונאינו חנם וכו', תחת אהבתינו ישטוננו ואני תפלה, עכלה"ק של מוהרנ"ת שם.

גם נאבד אז הליקוטי עצות כתב יד של מוהרנ"ת ז"ל. אמנם עכ"ז

המשך בדף 4

סימן קס"ח

ברוך השם, אור ליום ב' מקץ חנוכה תקצ"ה לפ"ק, ברסלב

בני חביבי, כבר שמעת צערינו [המחלוקת אל מוהרנ"ת היה הולך וגדל, שונאי נפשו של מוהרנ"ת קיימו את הכרוז שנתפרסם שישות ביד כל אחד למסור את מוהרנ"ת להשלטונות, כמו שכתוב ר' אברהם ב"ר נתנן בימי התלאות בקיצור: והנה האי תיגרא דמיא לבידקא דמיא וכו', ובכל פעם מיום ליום נתגדלה המריבה יותר עכ"ל]. **וצערכם אתם שומעים** [קול המחלוקת נתפרץ בכל עיר ופנה במחו של ברסלב והסביבה עד שגרשו את ר' יצחק מהבית המדרש שבה התפלל בעירו טולטשין כמבואר במכתבים הקודמים]. אבל גם לספר לכם נפלאות ההרחבות שהשם יתברך מרחיב עמנו, ובפרט עמי, בימים ההם בתוך הצרה עצמה, אי אפשר לבאר ולספר אפילו מה שאני רואה בעיני, מלבד הנסתרות. כי בוודאי כוונת השם יתברך לטובה גדולה ולישועה נפלאה, והעיקר להקיץ ולעורר אותנו ואת כל העולם לעמוד בבוקר כמו שכתוב (ישעי' א"ח סי' א' ס"א) יתגבר כארי לעמוד בבוקר שיהא הוא מעורר השחר, כמו שכתב אצלי בזה דרוש נאה ויפה מאד (ליקו"ה הל' ברכת השחר היא עיי"ש באריכות גדולה), שעיקר הכוונה לילך עם הדרך של אומרה לאלוקי בעודי וכו', ובשבת זה דיברנו הרבה מהתורה (תהלים ד, ב) בצר הרחבת לי (ליקו"ה ח"א סי' קצ"ה), שזהו כל ענין חנוכה. והיה שייך הרבה לכל אשר נעשה עמנו עתה, ועיינו מצפות בכל עת לצאת מהצרה לגמרי להרחבה גדולה, ויראו שונאינו ויבושו. ומחמת שמוסר כתב זה נחנך כאשר יספר לך, אי אפשר להאריך כלל.

דברי אביך השש ושמה מאד, בפרט בכל עת צרה וצוקה רח"ל, על גודל החסד הנפלא והנורא עד אין סוף ואין תכלית, שעשה השם יתברך עמי ועם כל ישראל לקרבינו לאור קדוש ונורא כזה. ואי אפשר לבאר בזה, כי הוא לכל חד כפום מה דמשער בלביה. ועתה הוא חנוכה, מי יודע להיכן מגיע סוד חנוכה, כאשר נפשי יודעת מאד בעזרת השם יתברך לגלות לדרי מעלה וכו' ולדרי מטה וכו' וכו' (ליקו"ה ח"ב סי' ז). ואי אפשר עתה להאריך כלל.

דברי אביך המצפה לישועת ה' בכל עת

נתן מברסלב

(עייין בסיפור תלאות המחלוקת אשר יבואר בקונטרס בפ"ע — הגה"ה מדפוס ישן)

סיפור המעשה מה שהיתה באותו שבת חנוכה מסופר בימי התלאות:

והנה כאשר היה להתנגדים היתר למסור את מוהרנ"ת ז"ל לפני השרים, הלכו לשר העיר הנקרא בשם גאראדניטשע, ומסרו את מוהרנ"ת בעלילות גדולות. גם ספרו לו שמתאספים אליו מכמה עיירות, וביקשו אותו שיבוא לביתו בשבת חנוכה לפנות ערב, בשעת זמן אמירת תורה בס"ג, ואז יקח את מוהרנ"ת לתפיסה עם כל אנשיו מעיירות אחרות שימצא

מוהר"ר נחמן נ"י, מגזע
הקודש נכד הבעל שם
טוב ז"ל זכותו יגן עלינו
(חיי מוהר"ן סי' ק"ג)

מאמר: ראש בני ישראל

ליקוטי אמרים, תורת ושיחות והנהגות קדושות ממרן אור ישראל וקדושו

רבינו ישראל בעל שם טוב זצוקלה"ה

הנזכרים בספרי רביה"ק, ותלמידו מוהרנ"ת, ומשאר ספרי ברסלב

הרב המאור הגדול בנש"ק מופת הדור
גדול מרבן שמו נודע בשערים מו"ה
נחמן נ"י
נכד לרבינו הק' בעש"ט זלה"ה
(הסכמת המגיד מקאמנין זצלה"ה על

מאמר נ"ד:

טוב ואמרו לו בני ביתו שהנה עתה נסע מכאן בדרכו
לארץ ישראל, וכירר דרך נסיעתו ורדף אחריו ובכל מקום
שהגיע אמרו לו כזאת, שהנה עתה נסע מכאן, עד שהגיע
גם הוא לסטאנבול בערב חג הפסח.

והנה הוה מחמת עשירותו המופלג שכר לו חדר נאה
בקומה העליונה שבמלון ודאג לכל מחסוריו ביד
רחבה, כדי שיוכל לערוך את לייל הסדר כראוי, ואחר
שסדר לעצמו כל מחסוריו הלך לחפש אחר הבעל שם
טוב, והרהר בדעתו שבעיר סטאנבול בוודאי יהיה לו קשה
למצאו וישיב בעצמו בדעתו והלך לחוף הים במקום שכל
הנוסעים מגיעים, כדי שיברר אצלם שמא ראו הם את
הבעש"ט או שמא יודעים הם היכן הוא מתאכסן.

והנה הבעל שם טוב כשהגיע לסטאנבול הלך גם הוא
לבית מלון זה רק מחמת עניותו הגדול שכר לעצמו
חדר קטן במרתף המלון, ושאלה אותו בתו אדיל כל הזמן
מה יהיה לנו לסדר הפסח והיכן נאכל. אמנם הבעל שם
טוב אביה לא ענה לו כלום רק הפטיר כל העת ואמר לה
ה' יעזור ה' יעזור, והלך לבית הנכסת ושהה שם, והיא
מרוכ במחונה בדברי אביה שוב לא דאגה כלל ויצאה
לכבס את הבגדים הנצרים כיבוס לכבוד החג בחוף הים.

והנה נגש גם אליה הגביר לשאלה אם ראתה את הבעל
בשם טוב מגיע לחוף הים, ענתה לו כן הבעל שם
טוב היגע והוא אבי ומתאכסן בבית מלון פלוני בקומה
התחתונה. שמח הגביר לשמוע זה ואמר לה שיחזור לעיר
כי יתאכסנו אצלה בחג כי כבר היכן מכל טוב לעריכת
הסדרים, גם עבורהם כשהזרה אדיל ספרה לאביה
בשמחה רבה מהנם שהקרה להם ה', שהזמין להם מקום
נאה לעריכת הסדר, אמנם היא לא ראתה שום שינוי בפני
איבה.

[המשך בגליון הבאה בעז"ה]

ק"ב.

חד בדרא

דבר פמירת האור החיים הק' נודע על ידי הבעל שם טוב
כידוע. ומעשה שהיה כך היה כשנמל הבעל שם
טוב ז"ל באותו עת את ידיו לסעודה התלהב מאד בין
הנמילה לברכת המוציא ואחר כך אמר שנפטר בעל אור
החיים כי יש סוד אחד שאין יודע זאת כי אם חד בדרא,
ובעל אור החיים היה חד בדור הזה, ועתה שנתגלה לי סוד
זה, ובהכרח שנתסלק. ואמרו אנ"ש שסוד זה הוא בענין
סוד הפדיון הכולל, המובא בתורה רמ"ז בליקו"מ.

(שש"ק ח"ג אות תרל"ח)

קב"א.

סעודת הודאה

סיפור נסיעתו של העל שם טוב לארץ ישראל, כפי
המקובל אצל אנ"ש מדור לדור.

הבעל שם טוב היה נוהג להבלי להשחות אצלו שום ממון
מיום לחבירו וגם בנסיעתו לארץ נהג כך, שדאג
בכל יום לכסות את כסף הוצאותיו רק לאותו יום, וכך נסע
מכפר לכפר ומעיר לעיר כי לא דאג אלא לכסות הוצאת
הנסיעה לכפר ועיר הסמוך לו, ושם במחנהו בה' שיעזור
לכל הצטרותו ממקום למקום ונסעו עמו בתו הרבנית
אדיל ושמשו ר' הירש סופר ז"ל וכך נסעו מעיר לעיר
ומכפר לכפר עד שהגיעו בערב חג הפסח לעיר
סטאנבול.

בבערלין דר יהודי עשיר גדול, שהיה חשוך בנים רח"ל
רבות בשנים ושמע הבעש"ט ומופתיו הגיע
לאזניו, יעצוהו אוהביו והצפירו בו שיסע אל מרן הבעש"ט
ויבקשו ברכה שיזכה לבנים. וכך עשה הגביר שנסע עם
זוגתו למעזבון, ותיכף בבואו בירר הכין שוכן הבעל שם

מהסכמת הגה"ק רבי מאיר בראד זצלה"ה על הליקו"מ:

הרב המופלא ומפלג בתורה ובחסידות המפורסם מוה"ר נחמן נ"י הגדול בשם טוב גידולי הקודש זרע קודש מחצבת נכד לה"ה הרב המפורסם בתורה ובחסידות ידיו
רב לו בעשר ידות בוצינא קדישא חו"פ קדוש יאמר לו, כל רן לא אנס ליה מו"ה ישראל בעש"ט ז"ל, והרב מוהר"ר נחמן הולך בעקבות אבותיו הק'...

מהסכמת הגה"ק רבי אפרים זלמן מרגליות זצלה"ה על הליקו"מ:

ירושה הוא לו מאבותיו, אבות מכלל דיאכא תולדות, שכן יונק מגידולי הקודש, חוטר מגזע האלחי המפורסם הבעש"ט זלה"ה איש המודות וזרעו לברכה זרע קודש
שם ומעשיהם עליהם מעידות...

מאמר משיב נפש

קליין

שאלות על חסידות ברסלב ומקורות מספרי קודש

מאת אחד הרבנים שלישי

סימן י"ז: משה רבינו מהימנא

שואל: אם הסברת לי למה דיבר כך על הגדולים בזמנו או לפני זמנו, אבל מה תשיב לי על מה שהלך עוד יותר בגדולות, לדבר אפי' על משה רבינו מהימנא, והוא מש"כ (חיי מוהר"ן סי' קצ"ז) שאמר שהוא חושב, שאם לא היה מתחיל בתחלה בענין הנהגת המפורסם, אפשר היה מגיע למה שהיה מגיע. ואמרתי לו, הלא משה רבינו ע"ה היה עוסק ג"כ בזה בהנהגת העולם לקרב בני אדם לה'. השיב הלא גם משה רבינו ע"ה שגה בזה, כי גם משה נענש על שקרב את הערב רב ע"כ. ודברים הללו נראים פגיעה גדולה בהגדול ביותר שבישראל, במשה רבינו מובחר הברואים, לומר עליו ששגה וטעה ונענש.

(שם אופן ק"כ) אמר הקב"ה למשה לך רד מגדולתך, שבזה פגם משה באות ה'. ז"ש רב לך, ערב רב הם שלך, וזה החטא הרב הוא שלך, ובמלת לך נרמזין ה' קליפין אלין מה' אומון שכל אחת כלולה מי', ובוזה גרם סוספיתא דנחש שהיא אות נ', גברה נ' שערי קליפות בעולם כמנין ל"ך, לכן אל תוסיף שאין קטיגור נעשה סניגור, אבל צו את יהושע.

(שם אופן רנ"א) השיב לו הקב"ה רב לך, ר"ל מאחר שאתה חייב על אינון ערב רב שלקחת אותם שלא ברשות, ל"ך דייקא, כמ"ש לך רד כי שחת עמך, ולא עמי, לכן אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה, ר"ל עבור השכינה שנקראת דבר שנפלה בין עממיא. עבורה צריך אתה להקבר שם.

(שם אופן רנ"ב) והשיב לו הקב"ה רב לך, ר"ל הערב רב שלך וקלקלת המרכבה, כי הערב רב שמטו שור שבמרכבה, ובוזה הבאת המרכבה טמאה לעולם, לכן אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה.

(שער הפסוקים (מהאריז"ל) פרשת שמות) ובוזה תבין טעם, למה מרע"ה השתדל להוציא את הערב רב שלא כרצונו ית'. והטעם הוא, כי היה בהם תערובת ניצוצות קדושות, ענפיו של משה עצמו, מן הדעת, ולכן מסר עצמו עליהם כמ"פ. ולא עוד אלא שנקבר בחו"ל בעבורם, להביאם עמו, כנזכר בספר הזוהר:

גם בזה תבין, כמ"פ שזכרו הערב רב על שם עמו של משה, כמשי"ה לך רד כי שחת עמך אשר הוצאת מארץ מצרים, לפי שכל דור המדבר, וכל הערב רב, כולם הם ענפיו וניצוציו, והוא להם כנשמה לגוף. וז"ס פסוק שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב, בקרב ממש, כנשמה בתוך הגוף. גם ז"ס פסוק ויהי העם כמתאוננים רע באוני ה', כי הערב רב הם מבחי' הרע, שהוברר מסיגי נגעי בני אדם דהשחתת הזרע, הנקרא רע. וזשי"ה ג"כ ובעיני משה רע, כי גם משה ראה בעיני שכלו, כי כולם היו מבחי' הרע שלו, אשר לא נתקן עדיין, ואמנם מה שלקה משה ונענש על ידם הוא, לפי שעדיין לא היה זמן תקונם, ורצה לתקנם קודם זמנם.

(ספר הליקוטים (מהאריז"ל) ואתחנן) ויתעבר ה' בי למענכם: דע, כי בכל דור בא משה בסוד עיבור, לפי שהקב"ה לא היה רוצה לקבל ערב רב, ובוזה לא היה מיתה ולא גלות, כמ"ש רז"ל חרות על הלוחות, חירות וכו'. והוא קבלם, בחשבו כי טוב הוא להכניסם בקדושה, ובפרט שהיו נוגעים לו קצת, כמ"ש העם אשר אנכי בקרב, וכתיב כל העם אשר ברגליך, ולזה רצה לתקנם, ואדרבה קלקלו לישראל. וז"ס מ"ש לך רד כי שיחת עמך וכו', נשחת לא נאמר אלא שיחת, פ"י שיחת לישראל, ועתה רוב הדור מהם. ולזה הוצרך לבוא משה בעיבור א' לני שנה, לפי שהוא שרש ישראל, לתקנם שלא יטעום ערב רב. וקודם שחטאו ישראל, היה משה בתכלית השלמות, והיה משיג שער הן של חמשים שערי בינה הגדול מכולם, וכשחטאו ישראל נעלם ממנו:

וזשי"ה לך רד, כי שחת וכו', ר"ל רד ממנין ל"ך, וז"ש רז"ל נ' שערי בינה נבראו בעולם, וניתנו למשה חסר א', פירוש, מעיקרא כולם נתנו לו, וא' חסרו לו אח"כ. וז"ש ותחסרהו מעט וכו', פירוש, מעיקרו שלם היה, אלא שאח"כ חסרוהו היותר מעט מאלהים, שהוא אות א'. או פ"י שחסרו הרבה, ולא נשאר לו אלא מ"ט, כמ"ש רז"ל אל תקרי מעט אלא מ"ט, והמ"ט הן מעט מועיר, בערך שער הן הגדול מכולם.

(שם פרשת וילך) עוד ירמוז על גלגול משה רבינו ע"ה. במ"ש אשר הוא בא שמ"ה בקרב, של ערב רב, וחרה אפי בו והסתרתי פני מהם חוזר לעם, לכן לפעמים רבות, והיה לאכול ומצאוהו צרות רבות ורעות, ירמוז כמשי"ה (ישעי' נ"ג) אכן חליינו הוא נשא וה' הפגיע בו עון כולנו. ואנכי הסתר אסתיר וכו', על כל הרעה אשר עשה, על מה שקבל הערב רב, שנאמר כי שיחת עמך, וכן אמר על כי אין אלהי בקרבי.

(לקוטי תורה בראשית) וראוי היה משה שיזכה למלאך, אך שגרם החטא בעבור ערכונות ערב רב שהיה רוצה לתקנם ולא תקנם.

מוהרנ"ת שכתב להם (בסי' קס"ט) לאנ"ש תפרוש בשלום כל אחד, לדעתי מאליהם יתחזקו מי שיש לו מוח אמיתי בקדקדו ויקיימו חבי כמעט רגע עד יעבור זעם. ונסעו הרבה מהם להסתר בצל רביז"ל בק"ק אומאן, אצל הציון.

שמה נתעכב בפרשיות תרומה – תצוה וכו' עד אחר פורים כמו"ש "נסכם בעדתינו שאתעכב פה עד אחר פורים הבאה עלינו מכמה טעמים (מכתב קע"ג), ונשתהה שם, עד לערך יום ה' פ' ויקהל פיקודי שחזר לביתו (עיין מכתב קע"ז שכל מוהרנ"ת לרבי נפתלי בעש"ק ויקרא "זה לי כמו תשעה ימים אשר אני יושב בביתי", וע"ע בספר טובות זכרונות ד' קמ"ה שכתב שמוהרנ"ת נתעכב מן אחר חנוכה עד קודם פורים בעיר טשעהרין, ונראה שהוא שלא בדיוק, כי כפי המבואר בהמכתבים נשתהה מוהרנ"ת באומאן מן פרשת משפטים חודש ניסן ודו"ק).

בכל אותן הזמנים אי אפשר היה למוהרנ"ת לשוב לברסלב כי חיפשו אותו שמה אנשי הממשלה שרצו לתפוסו בתפיסה, כמו"ש מוהרנ"ת (מכתב קע"ה) "גם אתמול קבלתי מכתב מברסלב בבשורות טובות, איך שחפשו אותי בביתי אם כבר באתי לברסלב" עיי"ש. כי אנשי המתנגדים בעיר ברסלב פרשו כח ההתנגדות על כל האיזור כולו, ולא רק בעיר ברסלב רק גם בשאר עיירות רדפו אותו כמו שכתב במכתב להרבי מסאווארן (במכתב קס"ד) שלא היה יכול לבוא לפני הרבי מסאווארן וכתב הטעם "ובפרט מהעזי פנים שבניהם אשר דמי הותר בעיניהם", ולכן לא היה למוהרנ"ת מנוחה כמעט בשום מקום, רק היה נרדף ובורח מכל עיר שהגיע שם, ולא התמהמה הרבה במקום אחד, רק ברח מקודם לעיר אומאן לרביז"ל ומשם לטשעהרין ומשם בחזרה לאומן וכו'.

בעיר זלאטאפאליא כנראה לא היה הנשאה והמחלוקת נגד מוהרנ"ת בתוקפו כמו"ש בעל"ת ז"ל: וכפי הנשמע גם בזלאטעפאליע וסביבותיה אין שומעים כלל מזה (סי' קע"א) ...וגם בזלאטעפאליא הייתי, והתפללתי שם שחרית, והייתי במקוה ויצאתי משם בשלום (סי' קע"ב). גם בעיר טעפליק לא הרהיבו המתנגדים להתנגד בגלוי על חסידי ברסלב כיון שגברה שם יד חסידי ברסלב כמו"ש (במכתב קע"ג).

סימן קס"ט

[המכתב הזה הוא הראשון אחר שמוהרנ"ת הוכרח לברוח, כי ברח מקודם לאומן ומשם לטשעהרין ומשם לקרימינאטשק, ומשם ערך מכתב הזה]

ברוך השם, אשמורת הבוקר יום ו' וארא תקצ"ה לפ"ק, קרימיטשוק בני חביבי וידידי, החייתיני בדבריך אשר הודעתני שתהלה לאל הוחזרו הספרים [היינו הספרי קודש ש"ס ופוסקים וגם החידושי תורה שתפסו הממשלה דעיר ברסלב ממוהרנ"ת ז"ל בשבת פרשת מקץ שבת חנוכה] בחסדו ונפלאותיו ית', כי עד עתה היו עיני כלות לזה.

נשאר הספר העתק מכת"י מוהרנ"ת אצל אנ"ש, כיון שמוהרנ"ת כבר שלח לפני זה את הספר לבנו ר' יצחק ולשאר אנ"ש העתק מהכת"י [כמבואר לעיל מכתב קכ"ב קכ"ה קכ"ח].

המתנגדים דמו בנפשם שאחר שבת יקחו גם את מוהרנ"ת לתפיסה. אמנם תיכף אחר שבת מיהר מוהרנ"ת לברוח מביתו [ועיין מכתב קע"א בהגה"ה מדפוס ישן שביום ב' שלאחר שבת חנוכה רצה האדון ליקח לתפיסה את מוהרנ"ת והוכרח לברוח]. ויברח תחלה לכפר הסמוך להעיר שיש שם אחד מאנשי, ונתעכב שם בערך יום או יומיים, וחשב אולי אף על פי כן ישקוט הרעש, ויהיה ביכלתו לשוב לביתו. אבל אחר החקירה והדרישה מה שנעשה בהעיר, הבין שיהיה מוכרח להסתר על זמן רב. וברח בתחלה משם לאומאן, ומאומן לטשעהרין ומטשעהרין לקרימענטשאק, ושם ישב עד שעזר השי"ת על ידי ידידינו הר"ר שמואל וויינבערג לפייס את שרי העיר, והוציאו לחפשי את כל האסורים, וגם קצת כתבי יד הנ"ל. ושר העיר נתן רשות לתת בילעט למוהרנ"ת וקבלו את הבילעט, וישלחו מיד את הביעלעט לקרומענטשעק למוהרנ"ת. כדי שיוכל לשוב לברסלב לביתו (ימי התלאות). ועד"ז מסופר ג"כ בספר טובות זכרונות להרה"ח ר' אברהם שטערדינהארץ נכד מוהרנ"ת ז"ל. וע"ע לקמן מכתב קע"א בהגה"ה.

וכדי שיובן המכתבים להלן אסדר כאן סדר המסעות והבריחה שהוצרך מוהרנ"ת לברוח ממקום למקום, כפי שנראה מכל מכתב שנכתבה בעיר אחרת.

בפרשת וישב היה ברסלב (עיין מכתב קס"ו, וקס"ז), וכן בפרשת מקץ (עיין מכתב קס"ח), ואז בשבת פרשת מקץ שבת חנוכה בס"ג באו השוטרים וחיפשו בביתו והוכרח לנוס למלט נפשו ורך לק"ק אומאן, ומשם נסע לק"ק טשעהרין, ושלח משם מכתבים לבנו ר' יצחק לטולטשין, וביום ה' בלילה פרשת וארא בא לק"ק קרימענטשוק כמו"ש (במכתב קס"ט) "בתחילת הלילה הזאת באתי לפה מקהלת טשעהרין וכו' ותודיעני הכל באר היטב וכו' כדי שכאשר אבוא לאומאן אי"ה בקרוב אמצא שם מכתבך וכו'" עיי"ש, כי היה בדעת מוהרנ"ת ז"ל לחזור לאומאן. אמנם למעשה נשתהה בקרימענטשוק עד ד' פרשת בשלח ומשם נסע ביום ד' בשלח לק"ק קראקוב וערך משם מכתב (מכתב קע"ב) וכנראה שנסע על שבת פרשת בשלח שבת שירה לק"ק טשעהרין בפעם השני, ושבת שם (עיין סי' קע"א שנתעכתי עד יום ד' הנ"ל שקבלתי בקראקוב עיי"ש).

על שבת פרשת יתרו שהה מוהרנ"ת בטירהוויצא (כמו"ש במכתב קע"ב) וז"ל: עברתי כל הדרך בשלום, והייתי בטירהוויצע על שבת העבר. וביום ב' פרשת משפטים הגיע לאומאן כמו"ש שם במכתב קע"ב: באתי לפה אומאן ביום אתמול בשלום. וכ"ה בסי' קע"ג: ובאתי לכאן ביום ב' משפטים. ושם מצא עצמו עם שאר אנ"ש שקיימו עצת

כוונת ההערות והציגונים בכדי להבין את המכתב הק', וברצונינו בעז"ה להדפיס כל המכתבים עם ההערות כדי לזכות את הרבים, לכן נשמח לקבל באמייל מן הקוראים היקרים "הארות" בין על דברי מוהרנ"ת ובין על דברינו כדי שיצא מתחת ידינו דבר נאה ומתוקן, ויאשר כוהכם למפרע

למכתבים למערכת, וכן לכתוב מאמרים להופיע בהעט סופר, אן להערות, וכן מי שברצונו שייגע לו העט סופר על יד האימעל, יפנה: **CONGHVPRINTING@GMAIL.COM** אן להפעקס: **845.781.6701** להודיעה על מול טוב לאנ"ש, יש לשלוח הודעה (עד יום ג' בשעה: 9:00 בבוקר):

שיעורים אויף אידיש אין ספר ליקוטי מוהר"ן!

לימוד ספה"ק ליקוטי מוהר"ן בכל יום
מען קען הערן אויף "אוצרות ברסלב" יעדן טאג א
עמוד בספה"ק ליקוטי מוהר"ן
718-855-2121
געלערנט "אויף אידיש" מיט א קלאהרין הסבר, לויט די
מפורשים און לויט ווי עס איז מבואר אין ליקוטי הלכות
חזקו ואמנצו אחוי ללמוד ספריו "בכל יום", ולעיין ולחפש בהם למצוא בהם
בכל פעם עצות להציל נפשכם (על"ת מכתב שי"א)